

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА”**

Факультет туризму

Кафедра туризмознавства і краєзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона праці в галузі

Освітня програма
Туризмознавство

Спеціальність
242 Туризм

Галузь знань 24 Сфера обслуговування

Затверджено на засіданні
Кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту
Протокол № 2 від “25” вересня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни: Охорона праці в галузі

Викладач (-і): Шикеринець Василь Васильович, Маланюк Тарас Зіновійович

Контактний телефон викладача: +380 95 423 94 68

E-mail викладача: v_shykerynets@ukr.net, vasyl.shykerynets@pnu.edu.ua

Формат дисципліни: 1. Цикл загальної підготовки

2.2 Обов'язкові дисципліни

Обсяг дисципліни: 90 год.; кількість кредитів ECTS – 3

Посилання на сайт дистанційного навчання: <http://www.d-learn.pu.if.ua>

Консультації: Відповідно до Плану-графіку консультацій викладачів з дисциплін кафедри.

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Охорона праці в галузі» відноситься до циклу дисциплін загальної підготовки, які посідають провідне місце у професійній підготовці та є однією з профільюючих дисциплін. Головною метою навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Змістові модулі: Правові та організаційні питання охорони праці в галузі. Основи фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки на підприємствах галузі.

3. Мета та цілі курсу

Мета навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» полягає у формуванні у майбутніх фахівців (спеціалістів та магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Вивчення дисципліни дозволить здійснити практичну підготовку студентів та оволодіти такими спеціальними професійними компетенціями (**професійно-функціональні знання та вміння**):

у науково-дослідній діяльності:

- готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;
- здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях.

у технологічній діяльності:

- обґрунтування і розробка безпечних технологій (в галузі діяльності);
- участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;

- розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.

в організаційно-управлінській діяльності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;
- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

у проектній діяльності:

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

у педагогічній діяльності:

- розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

у консультаційній діяльності:

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;
- готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

4. Результати навчання (компетентності)

Програмні компетентності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;
- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;
- управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3-ий семестр	242 Туризм	2 курс	Нормативний

Тематика курсу

Тема 1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці (лекція, 2 год)

1. Основні законодавчі акти про охорону праці.
2. Основні положення законодавства України про працю та охорону праці.
3. Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці.
4. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.

Тема 2. Організаційні основи та координація робіт з охорони праці в галузі (лекція, 2 год)

1. Органи державного управління охороною праці. Основні функції і завдання.
2. Організація служби охорони праці на підприємствах галузі.
3. Навчання з питань охорони праці.
4. Основні повноваження і права органів державного нагляду за охороною праці. Адміністративний та громадський контроль за охороною праці.
5. Відповідальність за порушення законодавства та нормативів.

Тема 3. Виробничий травматизм та професійні захворювання (лекція, 2 год)

1. Поняття виробничого травматизму.
2. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань на виробництві.
3. Методи вивчення причин травматизму.
4. Професійні захворювання.
5. Аналіз, прогнозування травматизму та професійної захворюваності.

Тема 4. Виробничі шкідливості. Повітря робочої зони (лекція, 2 год)

1. Гігієнічна класифікація праці.
2. Мікроклімат робочої зони. Гігієнічне нормування параметрів мікроклімату робочої зони.
3. Повітря робочої зони. Вентиляція та кондиціонування.
4. Санітарно-гігієнічне нормування забруднення. Гранично допустимі концентрації.
5. Загальні заходи та засоби попередження забруднення повітряного середовища.

Тема 5. Виробниче освітлення. Шум виробничих приміщень (лекція, 2 год)

1. Вплив освітлення на безпеку та продуктивність праці.
2. Основні поняття та гігієнічні вимоги до виробничого освітлення. Класифікація виробничого освітлення.
3. Технічна естетика. Система сигнально-запобіжних кольорів.
4. Вплив шуму на організм людини.
5. Класифікація шумів. Засоби і методи захисту від дії шуму.

Тема 6. Електробезпека (лекція, 2 год)

1. Загальні вимоги до виробничих процесів і обладнання.
2. Основні види ураження електричним струмом.

3. Фактори, що впливають на ступінь ураження струмом.
4. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
5. Системи засобів і заходів безпечної експлуатації електроустановок.

Тема 7. Пожежна профілактика

1. Основні нормативні документи, які регламентують вимоги щодо пожежної безпеки.
2. Пожежонебезпечні властивості матеріалів і речовин.
3. Категорії об'єктів за пожежовибухонебезпечністю.
4. Системи попередження пожеж та пожежного захисту.
5. Система організаційно-технічних заходів.

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів (вересень-грудень 2019 р.):</p> <p>1) усні відповіді на практичних заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей – 45 балів (9 оцінок на 9 практичних заняттях);</p> <p>2) тематичне опитування – (дві письмові контрольні роботи) – 55 балів.</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – залікова контрольна робота (січень 2020 р.):</p> <p>1) практичний тур – тестування (50 тестів в екзаменаційному завданні) – 50 балів;</p> <p>2) теоретичний тур – екзаменаційна контрольна робота (у кожному варіанті – 5 питань, які максимально оцінюються 10 балами) – 50 балів.</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Належне виконання:</p> <p>1) підготовка до практичних занять (вересень–грудень 2019 р.). Для цього необхідно готувати конспекти практичних занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на практичні питання. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки).</p>

	Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (екзамену) на початку грудня 2019 р. за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 51 і більше балів.
--	---

7. Політика курсу

Політика курсу «Охорона праці в галузі» передбачає Perezдачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізньєнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи практичному занятті, отримання негативної оцінки на практичних заняттях визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок відповідно до Плану-графіку консультацій викладачів з дисциплін кафедри. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

Основна

1. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
2. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.
3. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.
6. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
7. Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
8. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
9. Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. – Харків: Форт, 2010. – 388 с.
10. Березюк О. В., Лемешев М. С. Охорона праці в галузі радіотехніки: Навч. посіб. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 159 с.
11. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в будівельній галузі: Навч. посіб. – Рівне: НУВГП, 2005. – 313с.
12. Батлук В. А. Охорона праці в галузі телекомунікацій: Навч. посіб. – Львів: Афіша, 2003. – 320 с.

Додаткова

1. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».
2. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
3. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
4. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
5. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації
6. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65
7. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.
8. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
9. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.
10. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
11. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
12. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация».
13. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.
14. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.
15. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
16. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.
17. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.
18. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
19. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
20. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
21. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

22. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
23. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.